

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

49 Pium esse in Summum Pontificem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

qui Belgicam nostram in hoc vnum corpus
 liciter iunxit, huic Diuz quàm addictus? (Vide
Triumphum Virt. & Theatrum Vindict. Diuin.) Do-
 cent monumenta, quæ affectus & cultus sui reli-
 gunt. Primò ipsius Virginis Statua grandiuſcula,
 media Ara poſita, ſed auro puro inducta: Filiū
 Achio vno præfert, altero florē lilij inauratum
 pectore monilis vice ſunt Vniones ſex, puri,
 vidēs, & in eorū medio Carbunculus, ſiue Py-
 reus lapis, quē Rubinū nos à colore vocamus.
 In capite corona eſt puri puri auri. Sunt in ea
 Ara duodecim Apoſtoli, ex argēto fabre fa-
 cti. Ad laus vtrumque Aræ videre eſt duos
 celeſtes Genios, ſiue Angelos, eodē metallo, can-
 dora præferentes, & venerationē Diuz exhi-
 bentes. Supra has Statuas, duæ ſunt militares, al-
 tera pedestris, altera equeſtris, & ſignificatū li-
 bertatis, vtramq; militiā ſuā Principē Diuz confe-
 dit. Iſq; pariter ex argēto. Idē lampadē auream
 tenet, &c. Valde hāc Diuam, nec ſine mercede co-
 ſtituitur, quæ pariter eū extulit, & ad id eū di-
 gitas Belgicæ Prouincias paulatim cōciliauit, &
 illi imperio ſubiecit. Dona Caroli eius filij,
 Maximiliani, Caroli Quinti, & aliorū lego ibidē,

SIGNVM XLIX.

PIVM ESSE IN SVMMVM
 Pontificem.

Et ſi inimicitia, odia, atq; bella cōſtata eſſent
 inter Aretam Regē Damasci, atq; Herodem,
 fuisset diutius conflictatum, (vt loquitur Joſe-
 phus, *antiq. lib. 18. c. 7.*) nec inter eos pax cōſtituta
 eſt, nihilominus tantum ſibi iuris vindicabat
 apud

apud Aretam Summus Iudæorum Pontifex
 his, quæ ad religionem spectabant, ut quæ summi
 esse imperij viderentur sibi sumens, daret. *litte*
 ras Saulo (*Act. 9. 22. 26.*) ad Synagogas Damasci,
 qui reperti essent Iudæi Christo credentes, vin-
 cti Hierosolymam ducerentur. Vtinam tanta fal-
 tem, etsi non ampliori, ut par esset, apud Chris-
 tianos Principes Christiana Religio, Summorum
 que omnium Regale Christi Sacerdotium hodie
 auctoritate polleret, quanta apud Reges exte-
 nos, ac denique hostes, cultus tunc habebatur
 daicus, inquit *Casari Baronius Tom. 1.*

2. *Agrippa Rex Iudæorum* in libello supplicis
 Caium Imp. auos, proauosque, inquit, habuit Re-
 ges, & ex his aliquot etiam Summos Pontifices
 quam illi dignitatem pluris faciebant, quam Re-
 giam, rati, quanto Deus antestat homini, tanto
 Pontificatum Regno excellentiorem: ad illius
 nim curam Diuinas, res humanas ad huius per-
 tinere. *Philo lib. de Leg. ad Caium. Vide Theatrum*
hist.

3. *Philippus primus Imp. Christianus*, habens
 uasi Imperij (quod impie, non iure obtinuit, co-
 ciso collega Gordiano Imp.) studuit abolere
 cro Baptismate expiatus. Si quid autem post
 quauis occasione deliquit, quo ab Ecclesia
 deberet esse extorris, facta exomologesi
 in Ecclesia, Fabiano Papa id exposcente, magis
 pietatis Christiani Imperatoris culmine dignum
 exemplum edidit. *Eusebius, lib. 6. cap. 27.*
 ma est, istum, cum precationum in die pasche
 Vigiliæ Pascharis vnâ cum multitudine
 sia particeps fieri vellet, non prius ab Episcopo
 qui tum Ecclesiæ præerat, permillum esse

Christianus
factus est
anno 4. sui
imperij.

Pontifex
 re que sum
 daret litte
 s Damasce
 edentes, vi
 nam tanta fal
 apud Chri
 o, Summu
 doctum bo
 Reges extra
 habebatur
 i.

quam confessus fuisset, & inter eos, qui pecca-
 tum vinculis adhuc tenebatur astricti, locum-
 poenitentiam agentibus prastitutum occu-
 pant, se sua sponte collocauisset, Episcopumq;

*Pontifex
 Imp. in Ec-
 clesiam in-
 gredi ve-
 nit, ante-
 quam pœni-
 tentia pec-
 cata diluif-
 set.*

lo supplic
 uit, habu
 os Pontifex
 ang, quon
 omnia, vna
 m: ad illu
 ad huius pe
 de Thoma
 us, habere
 obtinuit,
 nie aboler
 utem poss
 s Ecclesia
 logesi pub
 cente, mag
 mine dign
 ap. 27. an
 die potest
 dice in be
 ab Episco
 um esse

Cum Paulus Samosatenus vt hæreticus in Cõ-
 Antiocheno ab Episcopis esset damnatus, ac
 depositus, & ex Episcopi domo, Ecclesie
 Antiochenæ propria, exire nollet, Aurelianus
 licet gentilis, præcepit, vt domus Ecclesie
 tribueretur, quibus Christiani Italie, & Vr-
 Romæ Episcopi per litteras tribuendam præ-
 berent. Sic demum Paulus cum summo dede-
 secularis Imperij ac potestatis auctoritate
 Ecclesia penitus extruditur. *Euseb. lib. 7. cap.*
 Quid opus fuit Aureliano iustissimo Principi
 sum Episcopalem adiudicare illi, cui Italie
 illiani, & Vrbi Romanæ Episcopi dandam
 scriberent, cum id iam antea in Synodo An-
 tiana, cui tribuenda esset, præiudicatum fuis-
 Vique adò innotuerat Romani Pontificis
 Orbe potestas, vt & Ethnicos non lateret, a-
 sum Episcoporum sententias eas esse ratas,
 auctoritas Romani Pontificis confirmat-
 At quoniam sciebat Imp. ab eodem Pontifice
 tandem causam fuisse congregatos Italie
 Episcopos Romæ ad Synodum, (vt Athanasius lib.

*Episcopus
 Romanus
 Index su-
 premus
 Christiana-
 rum causar-
 um.*

de

de Synod. testatur) ad tanti ponderis causam examinandam, idcirco dixit in suo Decreto, id esse debere rarum, quod vnà cum Romano Episcopo Italiae Christiani decernerent. Vide Bellarm.

Tom. 1.

3. *Constantinus Magnus* quo animo fuerit erga Primarium Christianae Religionis Antistitem, munificentia in eum ostensa declarat. Qui enim haecenus, persecutione urgente, domibus publicis spoliati, nec priuatis vti tutò poterant, in cryptis degentes Romani Pontifices, à Constantino Imp. mox regia publica domo donantur: nam quòd nefas esse sciret, Gentilitiae superstitionis Antistitem Summum, aliam quamuis domum, quàm publicam habitare, (quamobrem decessus est Augustus olim suam priuatam, vnde agere liceret, publicam domum facere, (Dion. lib. 54.) nequaquam passus est absque publico edificio veræ Religionis Pontifices Maximo à maiestate agere. Augustissimas ergo aedes Lateranenses (seu Faustae in Laterano) ipsis ad habitandum concessit. Si autem Pontificem Imperatorijs domibus excipere voluit, Imperatorio quoque cultu (ut par erat) eundem dignatus est; alioquin enim dignum scena ludicrum potius, quam Christiani Imp. munificentia facinus exhiberi potuisset, Summum Sacerdotem in gloriam ac solitarium in Imperatorijs aedibus ipsam. Qui igitur voluit Maximum Christianae Religionis Pontificem non modò in istar gentium superstitionis Pontificis Maximi domos publicas habitare; sed in Imperatorias quoque aedes transferri, haud putandum imparem illi honorem & gloriam contulisse, quàm habere dicitur.

Constantinus Imperiales aedes Pontifici largitum est Melchiodi.

forum Collegiorum Antistites. Baron. Tom. 3.

Reus Christianorum, imò & hereticorum o-
mnium deterrimus, Paulus Samosatenus, inquit
primus omnium viam aperuit, ut
Episcoporum iudicio non acquiesceret, ad
comprimendum adiri oportuerit Impera-
tor quod quidē ille, quantumlibet Gentilis esset,
portentosum facinus exhorrescens, quod
Italix Episcopis ea in re statutum esset, ratum
omnibus esse voluit.

Post nefandum Hæresiarum recedere à
sententia Episcoporum præsumpserunt impij
Donatistæ, ex Christianis Apostatæ Traditores,
ex Traditoribus facti Schismatici: qui & ex
Schismaticis Hæretici postea euaserunt. Tale ge-
neris hominum resiliit à iudicio Episcoporum, de-
cessit ad Tribunalia Cæsarum, & posthabita Syno-
dorum sententia prouocare consuevit ad Impe-
ratoris. Donatistæ eò sua procacia adegerunt
Constantinũ, ut Ethnico Aureliano hac in parte
superior declaratur. Siquidē ille iudiciũ amplif-
cari conuētus Antiocheni detulit (ut par erat) ad
sententiã Italicorũ Episcoporũ, inter quos Roma-
næ Ecclesiæ Pontifex emerit: Cōstantinus verò
statutum in Concilio Romæ esset, (extor-
mentibus id sua improbitate factiosissimis Do-
natistis,) voluit in alio Concilio, in Gallijs cele-
brando, iterum ventilari, atq; sententia definiri.
Hac autem quàm traheretur inuitus, nolensq;
pelleretur ab illis, declarauit, cum ijs Iudices
sententibus respondit: Petitis à me in sæculo iudi-
cium, cum ego ipse Christi iudicium expectẽ. Ecce
habida, &c. vide locum de Pietate in Dei Mini-
stros.

Appellare
ab Episcopis
ad Imp. hæ-
reticorum
esse.

stros. Existimabat se ea indulgentia membra ab unitate conscissa posse compaginare, atque mutua indiuiduaque concordia consolidare. Sed male consulitur Catholica unitati dispendio Ecclesiastica disciplina. Semel autem atque iterum in ipsis expertus Constantinus frustra boni pacis institutu ad improbas, importunas, & illegitimas Schismaticorum petitiones flecti Imperatorum Maiestatem, magnoque dispendio id fieri Ecclesiastica disciplina diuinitus instituta considerans, consulens postea vtriusque dignitati atque integritati; rerum exemplo prudentior factus, facto pariter declarauit ac scriptis, non esse amplius seculari iudicio examinanda, quae essent ab Episcopis constituta; etiam si Episcopi illud expectarent. Id incensio illa multiplicium libellorum ab Episcopis oblatorum tempore Concilij Nicaeni ab ipso facta significat. Id ipsum quoque uolunt testatum reddi, totique Romano Orbi innotescere, amplissimo promulgato Edicto, de omnium Rescripto eiusdem ad Ablauium, quo declaratae sententias Episcoporum non solum uelle in iis, quae spectant ad Ecclesiasticas controuersias, sed etiam ciuiles disceptationes & saeculares causas ac lites, illibatas permanere. Extat hoc Rescriptum lib. 1. Cod. Theod. de Episc. iudicio. Vide Feb. in Vita Constant. lib. 4. cap. 27. & Sozom. lib. 5. cap. 9.

3. Carolus Martellus Francorum Rex à Gregorio III. Pontifice rogatus, ut illi contra Lambertum Regem Longobardorum auxilium ferret, per Legatos egit, ut is, infesto agmine Romam premens, ab obsidione discesserit; & in gratiam cum Pontifice redierit.

Cuius filius *Pipinus*, rogatu Stephani II. Pontificis, exercitum in Italiam aduersus Aistulphum, Longobardorum Regem; Ecclesiasticam ditiorum vexantem, bis duxit, ipsumque ad restituendum quæcunque Ecclesiæ abstulerat compulit.

Ab hac paterna virtute non degenerans *Carolus Magnus*, Adriani I. Pontificis aduersam sortem miseratus, à Desiderio Rege Longobardorum grauiter oppressi, cum validissimo exercitu in Italiam profectus est, & Desiderium bello superatum atque captum, cum vxore & filijs Leodiū relegauit. Leonem itidem III. Pontificem à sedibus quibusdam Vrbe expulsū; idem in Italiam mota expeditione in suam Sedem restituit, sumpto de coniuratis ac seditionis auctoribus supplicio.

Demum ad *Ludouicum Iuniorem*, Ludouici Grossi filium; velut Sacerdotalis dignitatis patronum cōfugit fortissimus propugnator Ecclesiæ libertatis *Gelasius II.* Papa.

SIGNVM L.

PIVM ESSE ERGA EPISCOPOS, Sacerdotes, aliosq; sacros Dei Legatos & Ministros.

Pium esse in Sacerdotet.

Ezechias Rex valde sollicitè præcepit dari Decimas Sacerdotibus & Leuitis, vt possēt parere Legi Domini. Ideoque his verbis laudatur. 2. Par. 31. Operatus est *Ezechias* bonum, & reuerentem, & verum coram Domino Deo suo, in vniuersa cultura donus Domini, iuxta Legem & ceremonias.

Ccc

miās